

Москва офлайн: як столиця РФ втрачає інтернет і що про це думають москвичі

Андрій Сухарина, Join Ukraine, березень 2026

Executive summary

Join Ukraine систематично досліджує обговорення у російських регіональних спільнотах ВКонтакте та Telegram. Мета — відстежувати настрої населення, реакцію на дії влади та вплив війни на повсякденне життя в різних регіонах РФ. Але ця записка базується виключно на даних з Telegram-спільнот — з очевидної причини: одна з ключових тем дослідження — власне блокування Telegram як месенджера.

За 11 тижнів моніторингу 12 великих московських та підмосковних Telegram-каналів зафіксовано системний зсув у порядку денному: від комунальних скарг до політичного незадоволення. Тема «ідіотських заборон» — блокування Telegram, VPN, відключення мобільного інтернету — зросла з 6,9% усіх публікацій у січні до 17,3% у березні і обігнала за охопленням усі інші теми, включно з дорогами та транспортом.

Блокування Telegram пройшло п'ять хвиль за три місяці. Пікова — 10 лютого, коли було підтверджено початок блокувань. Влада демонструвала хаотичний комунікаційний патерн: РКН двічі заперечував обмеження в ті самі дні, коли вони діяли. Аудиторія це помічала і фіксувала що «пропаганда бреше».

Відключення мобільного інтернету стало якісно новим рівнем обмежень. З 5 по 15 березня 30% районів Москви (40 зі 132) залишились без мобільного зв'язку. Збитки за перші п'ять днів — 3–5 млрд рублів. Доступними лишились лише чотири підконтрольні державі сервіси: ВКонтакте, Яндекс, Госуслуги та МАХ.

Аудиторія не вірить в одну причину обмежень. Версії — цензура, лобізм на користь державних платформ, протидія дронам, приховування наслідків ударів і репетиція «суверенного інтернету» — не конкурують, а складаються в єдину картину, де безпекова логіка є зручним прикриттям влади для цифрової ізоляції, але якій публіка не особливо довіряє.

Методологія

Джерельна база — 12 великих Telegram-каналів Москви та Московської області. Серед них — великі міські агрегатори («Новости Москвы», «Москвач», «Москва сегодня», «Москва 24/7», «Первый Московский»), а також локальні канали Підмосков'я (Хімки, Митищі, Люберці, Раменське, Сергієв Посад та інші).

Загалом з початку року до 15 березня 2026 зібрано понад 10 000 дописів разом з коментарями. З них відібрано ті, що містили негативний контент — критику влади,

скарги, тривогу, обурення. Таких виявилось близько половини (~5 200 дописів). Саме цей масив став основою для аналізу.

Для кожного допису фіксувались: дата, канал, кількість переглядів, репостів, відповідей, реакцій (емодзі), а також тематична класифікація за допомогою LLM-моделі (big topic та subtopic). Реакції аудиторії (емодзі під дописами) аналізувались окремо — вони доступні не у всіх каналах, оскільки частина великих агрегаторів вимикає цю функцію.

1. Загальний фон: від поганих доріг до «ідіотських заборон»

Про що погане говорили москвичі на початку року

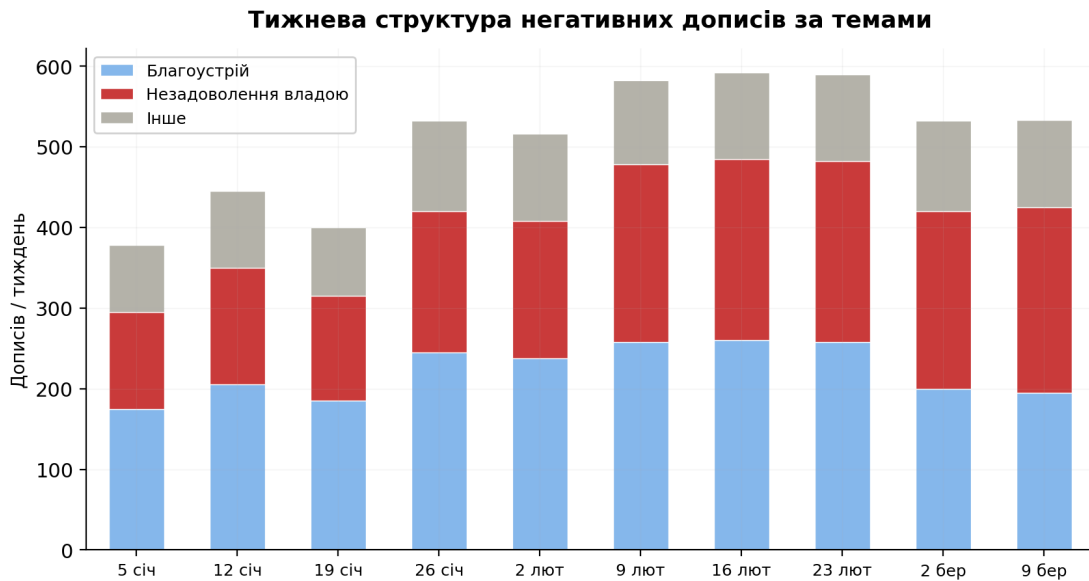
Протягом січня–березня у московських Telegram-спільнотах домінували два великих тематичні блоки. Найчисленніший — **благоустрій**: стан доріг, під'їзди, сміття, громадський транспорт. Це фоновий шум районних каналів — щоденні скарги з відносно невеликим охопленням (у середньому 129 тис. переглядів на пост).

Другий за кількістю — **незадоволення владою**. Менше публікацій, але значно більше охоплення: 200 тис. на пост проти 129 тис. у благоустрою. Ці теми концентруються у великих агрегаторах і збирають більше репостів та реакцій.

Решта блоків — насильство та загрози, економіка, нав'язливий патріотизм, війна, охорона здоров'я та освіта, мобілізація. Кожен із них менший за обсягом, але деякі мають дуже високе охоплення на пост. Наприклад, тема мобілізації — лише 44 дописи за весь період, але середнє охоплення — 411 тис. Це найвищий показник у базі. Тема лякає і цікавить одночасно.

Що змінилось до березня

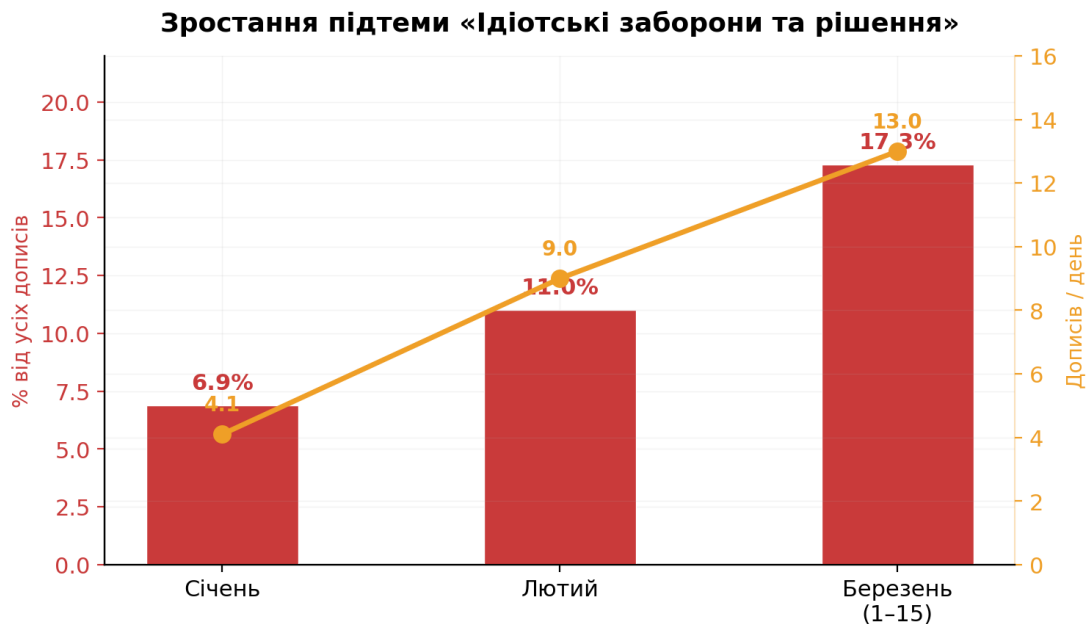
У січні порядок денний виглядав звично: снігопади, аеропорти, транспортний колапс. Москвичі лаялись на погоду і дороги. У лютому акцент почав зміщуватись — з'явилась тема блокування Telegram, і разом з нею в спільнотах набрала обертів категорія «Ідіотські заборони та рішення» (назву категорії придумав мій колега у далекому 2022 році, але вона напрочуд точно відображає тон аудиторії саме зараз).

Тижнева структура негативних дописів за темами

Динаміка підтеми «Ідіотські заборони» показова:

- Січень: 4,1 допис на день, **6,9%** від усіх публікацій
- Лютий: 9,0 дописів на день, **11,0%**
- Березень (перші 15 днів): 13,0 дописів на день, **17,3%**

Зростання підтеми «Ідіотські заборони та рішення»

За охопленням «Ідіотські заборони» — перша підтема у всій базі: 176 млн переглядів при 573 дописах (307 тис. на пост у середньому). Для порівняння: стан доріг — 932 дописи, але лише 90 млн переглядів.

У березні «Незадоволення владою» вперше витіснило «Благоустрій» з першого місця за кількістю публікацій. У попередні два місяці комунальні теми стабільно лідирували. Це структурний зсув: канали почали приділяти більше уваги системним проблемам, а не локальним.

Паралельно різко зросла тема «Війна поруч»: з 1,2 допису на день у січні до 5,3 у березні (зростання в 3,3 рази). Це пов'язано з масованими атаками БПЛА на Московську область і супутнім GPS-глушінням.

2. Блокування Telegram: п'ять хвиль за три місяці

Хронологія

Тема блокування Telegram у вибірці — 129 дописів, 31,4 млн переглядів. Середнє охоплення на пост — 243 тис. (на 20% вище базового).

Розвиток подій можна розбити на п'ять хвиль.

Хвиля 1 (16 січня). Користувачі почали скаржитись на повільне завантаження відео і сповіщень. Роскомнадзор (РКН) — російський регулятор інтернету — заперечив будь-які нові обмеження. Того ж дня депутат Свінцов пояснив: уповільнення пов'язане з тим, що Telegram «занадто повільно блокує анонімні канали». Протиріччя між офіційною позицією та реальністю стало першим тривожним сигналом для московських користувачів додатку.

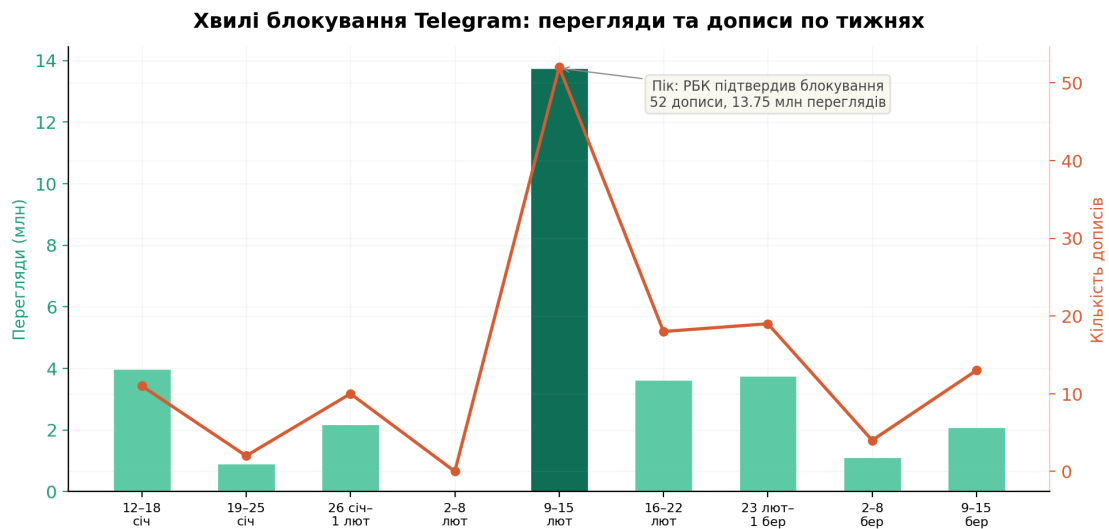
Хвиля 2 (21–30 січня). Сенатор Шейкін підтвердив, що щодо Telegram «послідовно вживаються заходи» — через п'ять днів після офіційного заперечення. Депутат Делягін оголосив, що месенджер повністю заблокують у вересні, і того ж дня назвав це «гіпотезою». 30 січня 17 депутатів запропонували мораторій на блокування — «для зниження суспільного роздратування». Все це виглядало як внутрішній хаос.

Хвиля 3 (10–20 лютого) — пікова. 10 лютого РБК (одне з найбільших ділових медіа Росії) повідомив, що РКН «прийняв рішення розпочати блокування». 29 дописів за одну добу, 6,9 млн переглядів. Рекордний день за весь період. У наступні дні москвичі обговорювали наступні новини:

- З'явився мод-месенджер «Telega» (для обходу блокування), який вийшов у топ App Store
- Депутат Держдуми Міронов публічно заявив: «Що ви робите, ідіоти?»
- Московські активісти фізично заблокували вхід в офіс РКН велосипедним замком і плакатом (ось такий російський бунт)
- РПЦ (Російська православна церква) закликала «молитися за розум співробітників РКН»

Хвиля 4 (26 лютого). РБК повторно повідомив про повне блокування «на початку квітня». 11 дописів, друга за потужністю одноденна концентрація.

Хвиля 5 (5–12 березня). ФАС (Федеральна антимонопольна служба) визнала рекламу в Telegram незаконною. Депутат Свінцов заявив, що месенджер «не працюватиме навіть з VPN». Анонсовано аналогічну долю для Instagram та YouTube.

Хвилі блокування Telegram: перегляди та дописи по тижнях

Патерн «заперечити — підтвердити — спростувати»

Одна з найцікавіших знахідок моніторингу — повторюваний комунікаційний патерн влади. РКН двічі заперечував обмеження в той самий день, коли вони фактично діяли (16 січня та 17 лютого). У класифікації 8 дописів отримали мітку «Пропаганда бреше» — аудиторія каналів фіксувала ці протиріччя і підкреслювала їх.

Загалом, 96,9% дописів у вибірці, які стосуються новин про блокування Telegram класифіковані як «Незадоволення владою», а 83,7% — конкретно як «Ідіотські заборони та рішення». Це максимальна концентрація одного subtopic у тематичній вибірці.

Версії аудиторії

Основна версія — банальна цензура. Влада хоче прибрати останній великий майданчик, який не контролює повністю. Telegram — це і анонімні канали, і координація протестів, і витоки даних, які незручні силовикам. Аудиторія прямо порівнює ситуацію з YouTube: «процес буде поступовим, по чуть-чуть», як сказав депутат Делягін. Офіційне обґрунтування змінювалось щотижня — від «Telegram повільно блокує анонімні канали» до «вербовка неповнолітніх» і «інфраструктура для пробиву персональних даних». Аудиторія цю плінність помічала і фіксувала як «пропаганда бреше».

Друга версія — лобістська. Блокування Telegram розчищає ринок для підконтрольних державі платформ: ВКонтакте та МАХ. Цю версію підкріплювало те, що в «білих списках» опинились саме ці сервіси, а студентів примушували встановлювати МАХ у вишах під загрозою проблем з навчанням. Канал «Новости Москвы» — найбільший голос теми — сам щоразу закінчував кожен пост про загрозу блокування закликом

підписатись на свій резервний канал у МАХ, що мимоволі демонструвало, хто виграє від паніки.

3. Відключення мобільного інтернету: коли «ідіотські заборони» стають фізичними

Від закону до блекауту за 13 днів

Якщо блокування Telegram — це цифрове обмеження, яке можна обійти через VPN, то відключення мобільного інтернету — зовсім інший рівень. Обійти його неможливо. Це як різниця між зачиненими дверима і знесеним мостом.

Законодавча підготовка була публічною. 27 січня Госдума прийняла в першому читанні поправки: оператори зв'язку зобов'язані відключати інтернет і мобільний зв'язок на вимогу ФСБ без права відмови. 17 лютого закон прийнятий остаточно. 20 лютого Путін його підписав. 1 березня він набув чинності — РКН отримав повний контроль над магістральним трафіком.

Між підписанням закону і першим реальним відключенням у російській столиці минуло **13 днів**.

Хроніка інтернет-блекауту

5 березня, 20:00 — перше масове відключення мобільного інтернету в Южному адміністративному окрузі (ЮАО) Москви. Під дію потрапили всі оператори: МТС, Tele2, Т-Мобайл. Оператори стверджували, що їхні мережі «працюють у штатному режимі» — проблеми, мовляв, «зовнішні».

6 березня — відключення поширилось на центр міста (ЦАО). Перестав працювати безготівковий розрахунок — частина магазинів і кафе зупинилась. Видання «Коммерсантъ» написало: «за розпорядженням зверху».

9 березня, 4-й день — таксисты не можуть приймати замовлення, GPS-навігація не працює. Магазины переходять на готівку. Люди спускаються в метро, щоб зловити Wi-Fi. В одному з дописів: «Відчуття, що повернулись у 90-ті».

10 березня, 5-й день — язик і рот Путіна Песков публічно підтвердив: відключення «пов'язані із забезпеченням безпеки і відбуваються в рамках законодавства». Доступними залишились лише чотири сервіси: ВКонтакте, Яндекс, Госуслуги (портал державних послуг) та вже згаданий МАХ. Біля вокзалів з'явилися майже забуті «бомбіли» — неліцензовані таксисты з цінами втричі вищими за звичайні.

11 березня — медіа почали підраховувати збитки: **від 3 до 5 млрд рублів** за п'ять днів. Найбільше постраждали кур'єрські служби, таксі, каршеринг, роздрібна торгівля. Московські театри попросили глядачів роздруковувати електронні квитки.

12 березня — продажі паперових карт зросли на 50%. Попит на пейджери — на 73%. Портативні Wi-Fi-роутеры з VPN подорожчали з 10–35 тис. до 50 тис. рублів. Яндекс-робот-скутер «заблукав» у Хімках без геолокації.

13 березня — опублікована карта: 40 зі 132 районів Москви (30% міста) без мобільного інтернету. Яндекс Карти зафіксували 2 млн завантажень офлайн-карт. Госдума запропонувала відродити таксофони. ФСБ-ліцензовані VPN оголошені єдиними легальними. Так, особливо популярною була новина, що росіянам дозволять користуватись VPN, однак тільки тим, який отримає схвалення від ФСБ.

14–15 березня — відключення поширились на Підмосков'я. Заявляли про масовані атаки БПЛА: 64 дрони 14 березня, 102 — 15 березня. Канали фіксували обидва явища одночасно, але без явного зв'язування відключень інтернету та українських безпілотників.

Відключення інтернету в Москві: щоденна динаміка (березень 2026)

Версії аудиторії

Перша і найпоширеніша версія — протидія дронам. GPS-глушіння дезорієнтує навігаційні системи БПЛА, і відключення інтернету — побічний ефект роботи систем РЕБ. Масовані атаки (64 дрони 14 березня, 102 — 15 березня) збігались із найгострішою фазою відключень, що підкріплювало цю версію. Офіційна заява Пескова теж вказувала на «безпеку», хоча без конкретики.

Друга версія — приховування наслідків ударів. Відключення інтернету унеможливорює оперативне поширення відео з місць влучань, фото зруйнувань, координату очевидців. Аудиторія в коментарях формулювала це прямо: «вимикають інтернет, щоб ми не бачили куди прилетіло, а не щоб дрони не летіли».

Третя версія — тестування «суверенного інтернету». Відключення — не тимчасовий захід, а репетиція повної цифрової ізоляції. Плани побудови автономної мережі до 2028 року за 1 трлн рублів, «білий список» із чотирьох підконтрольних сервісів, ФСБ-ліцензовані VPN як єдино легальні — все це вкладається в логіку «китайської моделі», яку практично офіційно анонсували. На дописи про «суверенний інтернет» реагували через страх, відчай та злість — без жодного гумору.

Москва vs Підмосков'я

Великі московські агрегатори обговорювали відключення через призму прав, цензури, «цифрового ГУЛАГу». Малі канали Підмосков'я — через призму побуту: не працює навігація, таксисты стоять, термінали оплати мертві.

Канали Хімок, Митищ, Сергієва Посаду вперше за весь період спостереження стали генерувати оригінальний контент, а не просто пересилати новини з центральних каналів. Робот-скутер, який заблукав у Хімках без GPS, — їхня знахідка та справжній локальний хіт, про який місцеві «журналісти» могли хіба мріяти.

Замість висновків

Три теми злились в одну. Блокування Telegram (з січня), боротьба з VPN і «суверенний інтернет» (лютий), фізичне відключення мобільного зв'язку (березень) — для московської аудиторії це вже один наратив. Ми зафіксували це як безперервне зростання підтеми «Ідіотські заборони»: з 6,9% у січні до 17,3% у березні. Тема обігнала за охопленням усе — включно з дорогами, транспортом та комуналкою.

Аудиторія московських каналів не вірить в одну причину блокувань Telegram та відключення інтернету. Версії не конкурують між собою — вони складаються в єдину картину, де безпекова логіка (дрони, РЕБ) є зручним прикриттям для двох паралельних процесів: розчищення інформаційного поля від неконтрольованих платформ і обкатки інфраструктури повної цифрової ізоляції. Тобто дрони — реальні, але «білий список» із чотирьох державних сервісів — це не безпека, а про банальний контроль.

Від цифрового дискомфорту до інфраструктурного паралічу. Уповільнення Telegram — це незручність. Відключення мобільного інтернету на значній території Москви на 10+ днів — це зупинка логістики, платіжних систем, навігації, таксі, доставки. Збитки — 3–5 млрд рублів за перші п'ять днів. Москвичі обговорювали як перейшли на готівку, купували паперові карти та платили «бомбілам» біля вокзалів.

Іронія як захисний механізм. Паралельно з гнівом помітна «саркастична адаптація»: жарти про SMS-романтику, пейджери, таксофони, навігацію по зірках. Ці дописи збирають високу частку насмішок. Абсурд ситуації породжує гумор — але гумор не знімає агресії, а лише додає до неї зневагу.

Влада програє комунікацію. Патерн «заперечити — підтвердити — спростувати» підриває довіру. РКН заперечував обмеження в ті самі дні, коли вони діяли. Песков підтвердив відключення лише на п'ятий день. Аудиторія помічає ці протиріччя.

Війна як тло і як привід. Масовані атаки БПЛА на Москву (до 102 дронів за ніч) — реальний контекст, у якому відбуваються відключення. GPS-глушіння — справді засіб проти навігації дронів. Але аудиторія бачить і іншу логіку: відключення інтернету заважає поширенню відео з місць влучань і унеможливлює незалежну фіксацію наслідків атак.

Мегаполіс Москва наразі так і не зазнав жодного справді масованого українського удару, але вже живе так, ніби зазнало не один. Наразі це не ЗСУ вимкнули москвичам інтернет, не дрони зупинили таксі і не санкції повернули «бомбінг» на вокзали. Все це зробила їхня власна влада — на всяк випадок, заради безпеки, в рамках законодавства. Москвичі стоять у чергах за готівкою, завантажують

офлайн-карти і жартують про пейджери — не тому що їхнє місто бомблять, а тому що їхня держава боїться власних громадян навіть більше, ніж українських дронів і далеколітаючих фламінго.